

Natuurhistorisch Maandblad

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

TE HEERLEN OP 4 JANUARI 1947.

De Voorzitter, dhr. van Rummelen, spreekt een nieuwjaarswensch uit, en geeft het woord aan Dr. Willemse, die een voordracht houdt over: De insectenwereld om ons heen. De serie dezer voordrachten zal later gebundeld worden uitgegeven. Vervolgens houdt Dr. Zonneveld een voordracht over de geschiedenis van de rivieren in Z.O. Nederland; deze lezing zal t.z.t. als afzonderlijk artikel verschijnen.

De Voorzitter dankt beide sprekers en neemt daarna met een hartelijk woord afscheid van dokter Loterijman, een zeer verdienstelijk lid van deze afdeeling, die eind Januari Heerlen gaat verlaten.

TE MAASTRICHT WERD DE VERGADERING VAN 8 JANUARI AFGELAST.

TE HEERLEN OP 1 FEBRUARI 1947.

Aanwezig de dames: Hellwig, van de Ende, Zopp, Bour en de heeren: Kuyper, van Rummelen, Coonen, Herberghs, Collin, Adams, Mientjes, van Loo.

De Voorzitter, de heer van Rummelen, opent de vergadering en geeft het woord aan den heer Collin, die een mededeeling doet over het overwinteren van vuursalamanders in het grensbeekje bij paal 7 te Epen. Verder wijst hij op de aanwezigheid van boomkijkers in Epen. Ook hebben hem mededeelingen bereikt dat in de gracht van kasteel Schaesberg de moerasschildpad zou voorkomen.

Daarna houdt de voorzitter een inleidende bespreking over geologische verhoudingen in Zuid Limburg.

TE MAASTRICHT OP 5 FEBRUARI 1947.

Aanwezig de dames: De Kleermaecker, van Nieuwenhoven-Sunier, van de Geyn en de heeren: Kofman, van Rummelen, Schulte, Zonneveld, Dierdorp, van Nieuwenhoven, Pater Jeken, Brans, Paping, van Sonderen, Grégoire, Br. Maurentius, Wijsen, Rijk, Onstenk, van

Schaik, Mommers, Swanink, Br. Agatho, Stevens, Otten, Bollen, Baartmans, Wassenberg, Willems, Bergholtz, Sondeyker en Schoenmakers.

De Voorzitter heet allen hartelijk welkom in het nieuwe jaar en wenscht het Genootschap ook in 1947 veel succes toe. Vervolgens geeft hij het woord aan Majoor Rijk die een tweetal zeldzame vlinders vertoont n.l. *Vanessa io* L. ab. *fulva* Oudemans, gevangen te Epen (L) op 21-IV-1946 door den heer Jan de Boer uit Amsterdam, die het exemplaar welwillend afstond.

Deze aberratie was uit de vrije natuur niet bekend. Polak kweekte ze te Amsterdam in Artis als 2e generatie in 1901. Van deze kweek was 30% *fulva*. De vorm wordt ook als temperatuurvorm door handelaren aangeboden (B. J. Lempke: Catalogus der Nederlandsche Macro-lepidoptera pg. 25).

Daarna laat Majoor Rijk een uiltje zien hetwelk nieuw is voor de Nederlandsche fauna n.l. *Cryptina divisa* Esp. (de oude naam luidt *Bryophila raptricula* Hbn.) Deze vlinder schijnt „bij de plassen te Rotterdam” (Ver Huell) eens gesignaleerd te zijn, maar deze vindplaats is nooit bevestigd. Zij werd dan ook door Oudemans niet in zijn lijst opgenomen. De heer Rijk ving op 5 en 7 Augustus 1946 te Meerssen 5 exemplaren op licht.

De heer Onstenk zag op 17 Jan. in Roermond een zwaan vliegen. De heer Stevens deelde hierop het volgende mede: op 25 Jan. streken aan de sluis te St. Pieter 5 zwanen neer (3 knobbelzwanen, 1 echte wilde zwaan en 1 onbepaalde grijze jonge zwaan) Na een uur tijd vlogen ze verder. Hier in deze streken worden zwanen in den winter niet veel gezien. Op 27 Jan. zijn in Sibbe ongeveer 30 à 40 pestvogels neergestreken. Men heeft mij een exemplaar ter overtuiging doen toekomen.

De Conservatrix vertoont een gaaf, goudgeel, hoornaarnest dat door den heer Hellwig, in den toren van de villa Kanjel alhier werd bemachtigd. In het najaar ontving het museum van Mevr. L. Schreinemacher-Gadiot een dito bewoond nest; de hoornaars hadden dit aangelegd

in een lampekap die in een tuinhuisje op zolder lag.

De vergadering bewondert tenslotte de schildpad uit de Tegelsche klei die onlangs geheel gerestaureerd, van Mej. Dr. A. Schreuder (Amsterdam) werd terugontvangen.

Hierna houdt Dr. Zonneveld een voordracht over de geschiedenis van de rivieren in Z. O. Nederland.

AVENIONIA BOURGUIGNATI (LOCARD) IN ZUID-LIMBURG.

door

Dr. L. A. W. C. VENMANS
Bladel (N.B.)

In 1943 berichtte ik ¹⁾ over mijn vondst van twee exemplaren van *Avenionia bourguignati* (Locard) in het westelijk van den St. Pietersberg stroomende beekje, den Jeker. Uit de omstandigheid, dat de beide zeer teere schelpjes vrijwel geheel onbeschadigd waren en dat niets erop wees, dat zij door het snel stroomende water van het sterk kronkelende beekje over een tamelijk verren afstand waren meegevoerd, meende ik te mogen vermoeden, dat de plaats, waar de dieren hadden geleefd, niet ver verwijderd kon zijn van de vindplaats. En daar de dichtst bijzijnde in 1936 bekend geworden vindplaats Hermalle-sous-Argenteau in de Belgische provincie Luik was, waar deze mollusk door Robert Leruth in een tweetal bronnen werd aangetroffen, achtte ik het waarschijnlijk, dat onze beide exemplaren afkomstig waren uit een der bronnen van den Jeker.

Stond het derhalve in 1943 nog niet vast, dat dit wel zeer zeldzame diertje tot de Nederlandsche fauna mocht gerekend worden, thans is uit nieuwe vondsten gebleken, dat we hier inderdaad te doen hebben met een werkelijk inheemsche soort.

Om, na de eerste ontdekking in 1943, te trachten zekerheid te verkrijgen, of *Avenionia bourguignati* al dan niet op Nederlandsch grondgebied leefde, verzocht ik de conservatrix van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht, in den zomer van 1944, om een onderzoek in te stellen naar het voorkomen van mollusken in de putten, die in de buurt van den Jeker gelegen zijn en, waarvan mocht worden aangenomen,

men, dat zij door ondergrondsche welwater in verbinding staan met het riviertje.

Dit eenigszins omslachtig onderzoek kon plaats hebben dank zij de welwillende medewerking van de Directie van Gemeentewerken die den heer Eg. Wijsen hiervoor beschikbaar stelde. Deze wist met veel animo en ijver in de vaak hachelijke situatie's toch nog schepjes materiaal te bemachtigen. Zoo kon er in de week van 10—15 Juli 1944 een aantal putten onderzocht worden, waarover hier enkele bijzonderheden mogen volgen.

Fig. 1. De Avenionia-put.
foto van Els.

1. De ± 2 m diepe St. Servaasput aan den Cannerweg. Hierin stond geen water; de put was gedeeltelijk gevuld met afgewaaid bladeren en takken. Uit de beide hiervan

¹⁾ „Basteria“ Vol. VIII Nr. 3 $\times$ 4 bladz. 64—71.